

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

SEIMO KONTROLIERĖS INICIATYVA ATLIKTO TYRIMO DĖL PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS PAREIGŪNŲ GALIMO NEVEIKIMO, SKELBIANT TEISĖS AKTŲ REIKALAUJAMĄ INFORMACIJĄ, PAŽYMA

2023 m. liepos 27 d. Nr. 4D-2023/2-777
Vilnius

TYRIMO PAGRINDAS

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Milda Vainiutė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 73 straipsnį bei Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 3 straipsnį, nusprendė pradėti tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Prienų rajono savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybė) pareigūnų galimo neveikimo interneto tinklalapyje www.prienai.lt skelbiant teisės aktų reikalaujamą informaciją.

2. Tyrimu yra siekiama išsiaiškinti, ar Prienų rajono savivaldybės administracijos pareigūnai tinkamai įgyvendina Įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje išdėstytus reikalavimus dėl teisės aktų reikalaujamos informacijos paskelbimo Savivaldybės interneto svetainėje, ar šioje svetainėje, skyriaus „Teisinė informacija“ srities „Teisės aktų pažeidimai“ dalyje „Seimo kontrolierių pažymos“, yra skelbiamos nuasmenintos Seimo kontrolierių pažymos dėl atlikto tyrimo dėl skundo ir informacija apie Seimo kontrolierių siūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo institucijoje rezultatus.

3. Šio Seimo kontrolierės tyrimo pagrindu tapo kito Seimo kontrolierės atlikto tyrimo pagal pareiškėjų skundą (2023-06-08 pažyma Nr. 4D-2022/2-1306;4D-2022/1-1468) metu nustatyta informacija apie galimai Prienų rajono savivaldybės administracijos pareigūnų neveikimu daromus asmenų teisių gauti internetu visą viešą informaciją, nurodytą Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje, pažeidimus, galimai neužtikrinant šios savivaldybės interneto svetainėje www.prienai.lt pateikiamos informacijos aktualumo.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierės atliekamo tyrimo metu buvo išanalizuota Savivaldybės internetiniame tinklalapyje 2023 m. liepos mėn. skelbiama informacija ir nustatyta, kad Savivaldybės interneto svetainėje www.prienai.lt, skyriaus „Teisinė informacija“ srities „Teisės aktų pažeidimai“ dalyje „Seimo kontrolierių pažymos“, yra įkeltos Seimo kontrolierių pažymos dėl pareiškėjų skundų prieš Prienų rajono savivaldybės administraciją ir informacija apie Seimo kontrolierių pasiūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo rezultatus nuo 2009 metų iki 2019 m. liepos mėn.

5. Seimo kontrolierė nuo 2019 m. rugpjūčio mėn. iki dabar yra surašiusi šias pažymas dėl skundų prieš Savivaldybę: 2020-11-12 pažyma Nr. 4D-2022/2-1080 (informacija apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pateikta 2020-09-15 raštu Nr. (7.17)-R3-3220), 2021-01-18 pažyma Nr. 4D-2020/2-1565 (informacija apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pateikta 2021-04-15 raštu Nr. (7.17E)-R3-3228), 2023-06-08 pažyma Nr. 4D-2022/2-1306;4D-2022/1-1468 (informacija apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pateikta 2023-07-13 raštu Nr. (7.10Mr)R3-2840 ir 2023-07-25 raštu Nr. (7.19Mr)R3-2962).

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Įstatymai

6.1. *Seimo kontrolierių įstatymo:*

3 straipsnis – „Seimo kontrolierių veiklos tikslai: 1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinanti žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...]“

20 straipsnio 3 dalis – „Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją) privalo nagrinėti institucija ir įstaiga ar pareigūnas, kuriems toks siūlymas (rekomendacija) adresuojamas (adresuojama), ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti Seimo kontrolierių. Informacija Seimo kontrolieriui pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.“

6.2. Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnis – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...] 10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; [...]“

6.3. Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 5 straipsnis – „1. Informacija apie institucijos veiklą yra vieša ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka skelbiama institucijos interneto svetainėje, taip pat mobiliojoje programoje, jeigu institucija ją turi. [...].“

2. Institucijos interneto svetainėje, laikantis asmens duomenų apsaugos, valstybės, tarnybos, komercinės, profesinės paslapčių ir saugomų paslapčių apsaugos reikalavimų, turi būti skelbiama: 1) nuasmenintos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymos dėl atlikto tyrimo dėl skundo ir informacija apie Seimo kontrolierių siūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo institucijoje rezultatus; [...].“

7. Kiti teisės aktai – *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-04-18 nutarimu Nr. 480 patvirtinto Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo* (toliau – Aprašas):

15 punktas – „Įstaigos interneto svetainėje skelbiama tik aktuali ir teisiškai galiojanti informacija. Ji turi būti atnaujinama pagal keitimosi periodiškumą (bet ne rečiau kaip kas 3 mėnesius). [...]“

19.5 papunktis – „Įstaigos interneto svetainės skyriaus „Teisinė informacija“ sritį „Teisės aktų pažeidimai“ sudaro šios dalys: „Seimo kontrolierių pažymos“ [...]. Įstaigos interneto svetainės skyriaus „Teisinė informacija“ srities „Teisės aktų pažeidimai“ dalyje „Seimo kontrolierių pažymos“ turi būti skelbiamos nuasmenintos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymos apie įstaigoje

atliktą skundo tyrimą ir Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui pateikta informacija apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pasiūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo įstaigoje rezultatus. Nuasmenintos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymos paskelbiamos per 5 darbo dienas nuo tokios pažymos gavimo, o informacija apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pasiūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo rezultatus – per 5 darbo dienas nuo minimos informacijos pateikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui. Nuasmenintos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymos ir informacija apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pasiūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo rezultatus skelbiamos ne trumpiau kaip 1 metus nuo informacijos apie nagrinėjimo rezultatus pateikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams dienos.“

57 punktas – „Įstaigoje turi būti paskirtas darbuotojas arba atitinkamas padalinys, atsakingas už informacijos teikimą įstaigos interneto svetainėje.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. spalio 23 d. nutarime (byla Nr. 36/2000) nurodyta:

„[...] Konstitucijos 25 straipsnyje nustatyta: „[...] Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas.“ [...] Konstitucinė laisvė nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas yra vienas iš atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės, demokratinės valstybės pagrindų. Ši laisvė – svarbi įvairių Konstitucijoje įtvirtintų asmens teisių ir laisvių įgyvendinimo prielaida, kadangi **asmuo gali visavertiškai įgyvendinti daugelį savo konstitucinių teisių ir laisvių tik turėdamas laisvę nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją.** Konstitucija garantuoja ir saugo visuomenės interesą būti informuotai.“

Tyrimo išvados

9. Šio Seimo kontrolierės tyrimo objektas yra Prienų rajono savivaldybės administracijos pareigūnų galimas neveikimas įgyvendinant pareigą institucijos interneto svetainėje www.prienai.lt skelbti teisės aktuose reikalaujamą paskelbti informaciją – nuasmenintas Seimo kontrolierių pažymas dėl atlikto tyrimo dėl skundo ir informaciją apie Seimo kontrolierių siūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo institucijoje rezultatus.

10. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareiga turėti savo interneto svetainę, kurioje turi būti teikiama informacija apie institucijos ar įstaigos veiklą, funkcijas, struktūrą, kitą teisės aktais nustatytą informaciją, yra reglamentuota Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatyme (šios pažymos 6.3 papunktis). Informacija apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymas yra neatsiejama nuo valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklos, todėl šios informacijos privalomas skelbimas įstatymų leidėjo buvo numatytas kaip kiekvieno viešojo administravimo subjekto pareiga. Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų nuostatų įgyvendinimo tvarka detalizuojama Apraše (šios pažymos 6 punktas), numatant reikalavimus tiek tokios informacijos skelbimo turiniui, tiek terminams.

Seimo kontrolierė pabrėžia, kad, remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo doktrina (šios pažymos 8 punktas), visaverčiam daugelio asmens konstitucinių teisių ir laisvių užtikrinimui būtina laisvė asmeniui nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją. Todėl ir savivaldybės gyventojų galimybė dalyvauti tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus ir būti tinkamai informuotiems apie savivaldybės institucijų veiklą yra realizuojama per vietos savivaldos principų (Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnis, šios pažymos 6.2 papunktis) įgyvendinimą yra neatsiejama nuo Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje numatytos skelbtinos informacijos paskelbimo.

11. Vertinant tyrimo metu surinktus duomenis (pažymos 4–5 punktai), nustatyta, kad Savivaldybė, gavusi šios pažymos 5 punkte išvardintas pažymas apie Seimo kontrolierės atliktus tyrimus dėl skundų ir Savivaldybės raštais pateikusi Seimo kontrolieriui informaciją apie Seimo kontrolierės siūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo Savivaldybėje rezultatus, nustatyta tvarka nepaskelbė pirmiau nurodytų dokumentų Savivaldybės interneto svetainėje. Todėl darytina išvada, kad Prienų rajono savivaldybės administracijos pareigūnai, interneto svetainės www.prienai.lt skyriaus „Teisinė informacija“ srities „Teisės aktų pažeidimai“ dalyje „Seimo kontrolierių pažymos“ nuo 2020 m. lapkričio mėn. nepaskelbė nuasmenintų Seimo kontrolierių pažymų dėl atliktų tyrimų dėl skundų ir informacijos apie Seimo kontrolierių siūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo Savivaldybėje rezultatus, nevykdo Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies ir Aprašo 19.5 papunktyje (pažymos 6.2 papunktis, 7 punktas) nustatytų reikalavimų bei Aprašo 15 punkte (pažymos 7 punktas) įtvirtintos pareigos atnaujinti aktualią ir teisiškai galiojančią informaciją ne rečiau kaip kas 3 mėnesius.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Aprašo 19.5 papunktį nuasmenintos Seimo kontrolierių pažymos ir informacija apie Seimo kontrolierių pasiūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo rezultatus skelbiamos ne trumpiau kaip 1 metus nuo informacijos apie nagrinėjimo rezultatus pateikimo Seimo kontrolieriams dienos, šiuo metu Savivaldybės interneto svetainėje turi būti skelbiama Seimo kontrolierių 2023-06-08 pažyma Nr. 4D-2022/2-1306;4D-2022/1-1468 bei informacija apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus, pateikta Savivaldybės 2023-07-13 raštu Nr. (7.10Mr)R3-2840 ir 2023-07-25 raštu Nr. (7.19Mr)R3-2962.

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad aplinkybės dėl Prienų rajono savivaldybės administracijos pareigūnų neveikimo interneto tinklalapyje www.prienai.lt skelbiant teisės aktų reikalaujamą informaciją, pasitvirtino, todėl, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, šis tyrimas pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia tyrimą savo iniciatyva dėl Prienų rajono savivaldybės administracijos pareigūnų neveikimo skelbiant teisės aktų reikalaujamą informaciją pažymoje nurodytu aspektu pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė rekomenduoja **Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriui** – imtis priemonių, kad nedelsiant Savivaldybės interneto svetainėje būtų paskelbta Seimo kontrolieriaus 2023-06-08 pažyma Nr. 4D-2022/2-1306;4D-2022/1-1468 ir ši pažyma bei Savivaldybės informacija apie Seimo kontrolierės siūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo rezultatus (Savivaldybės 2023-07-13 raštas Nr. (7.10Mr)R3-2840 ir 2023-07-25 raštas Nr. (7.19Mr)R3-2962).

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašoma pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijos gavimo dienos.